

Pan
Marcin Wiącek
Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

w odpowiedzi na pismo z 10 marca 2022 r. (sygn. V.7108.32.2022.BA)¹ w sprawie postulatów mieszkańców Podlasia związanych z sytuacją na granicy polsko-białoruskiej, w zakresie kompetencji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, uprzejmie przedstawiam, co następuje.

Mając na uwadze zagrożenie bezpieczeństwa obywateli oraz porządku publicznego, wynikające z sytuacji na granicy państwowej Rzeczypospolitej Polskiej z Republiką Białorusi Prezydent RP, na podstawie art. 230 Konstytucji RP oraz art. 3 ustawy z dnia 21 czerwca 2002 r. *o stanie wyjątkowym*², wydał rozporządzenie z dnia 2 września 2021 r. *w sprawie wprowadzenia stanu wyjątkowego na obszarze części województwa podlaskiego oraz części województwa lubelskiego*³, wprowadzające na wskazanym obszarze stan wyjątkowy na okres 30 dni. Na mocy rozporządzenia z dnia 1 października 2021 r. *w sprawie przedłużenia stanu wyjątkowego wprowadzonego na obszarze części województwa podlaskiego oraz części województwa lubelskiego*⁴ stan wyjątkowy został przedłużony o kolejne 60 dni (termin obowiązywania tego rozporządzenia wygaś 2 grudnia 2021 r.).

Rada Ministrów zgodnie z kompetencjami przyznanymi w art. 22 ust. 1 ww. ustawy, rozporządzeniem z dnia 2 września 2021 r. *w sprawie ograniczeń wolności i praw w związku z wprowadzeniem stanu wyjątkowego*⁵ określiła szczegółowy tryb i sposoby oraz terytorialny, podmiotowy i przedmiotowy zakres wprowadzenia i stosowania ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela, ustalonych w ww. rozporządzeniach Prezydenta RP, uwzględniając w możliwym stopniu minimalizację indywidualnych i społecznych uciążliwości wynikających ze stosowania tych ograniczeń, biorąc pod uwagę charakter oraz intensywność zagrożeń stanowiących przyczyny wprowadzenia stanu wyjątkowego, w celu zapewnienia skutecznego przywrócenia normalnego funkcjonowania państwa. Przy określaniu zakresu ograniczeń konstytucyjnych praw i wolności, kierowano się bezwzględną zasadą wprowadzenia tylko takich środków, które są niezbędne dla usunięcia zagrożeń leżących u podstaw wprowadzenia stanu wyjątkowego, tj. zagrożenia bezpieczeństwa obywateli oraz porządku publicznego.

¹ Przekazane przy piśmie Pani Izabeli Antos, Podsekretarza Stanu, Zastępcy Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów [sygn.: BPRM.5234.1.7.2022(2).DS].

² Dz. U. z 2017 r. poz. 1928.

³ Dz. U. poz. 1612 – akt utracił moc.

⁴ Dz. U. poz. 1788 – akt utracił moc.

⁵ Dz. U. poz. 1613, z późn. zm. – akt utracił moc.

Ze względu na konieczność kontynuowania działań mających na celu ochronę granicy państwowej i jej nienaruszalności, a także bezpieczeństwa państwa i porządku publicznego w strefie nadgranicznej w związku z wciąż obecnymi na tym obszarze zagrożeniami migracyjnymi, 1 grudnia 2021 r. weszły w życie przepisy rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 30 listopada 2021 r. *w sprawie wprowadzenia czasowego zakazu przebywania na określonym obszarze w strefie nadgranicznej przyległej do granicy państwowej z Republiką Białorusi*⁶, wprowadzające czasowy zakaz przebywania na określonym w załączniku do rozporządzenia obszarze w strefie nadgranicznej przyległej do granicy państwowej z Republiką Białorusi na okres od 1 grudnia 2021 r. do 1 marca 2022 r. Czasowy zakaz przebywania na ww. obszarze, na mocy rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 28 lutego 2022 r. *w sprawie wprowadzenia czasowego zakazu przebywania na określonym obszarze w strefie nadgranicznej przyległej do granicy państwowej z Republiką Białorusi*⁷, został przedłużony na kolejny okres – od 2 marca do 30 czerwca 2022 r.

Na podstawie art. 12b ustawy *o ochronie granicy państwowej* enumeratywnie zostały wskazane osoby, które są wyłączone spod czasowego zakazu przebywania na określonym obszarze w strefie nadgranicznej, w przypadku wprowadzenia takiego zakazu. Ponadto w uzasadnionych przypadkach właściwy miejscowo komendant placówki Straży Granicznej może zezwolić także innym osobom na czasowe przebywanie na określonych zasadach na obszarze objętym takim zakazem.

W odniesieniu do kwestii minimalizacji wpływu budowy zapory na granicy polsko-białoruskiej na przyrodę i życie społeczno-gospodarcze regionu należy wskazać, że zasady przygotowania i realizacji budowy bariery będącej zabezpieczeniem granicy państwowej, stanowiącej granicę zewnętrzną w rozumieniu art. 2 pkt 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/399 z dnia 9 marca 2016 r. *w sprawie unijnego kodeksu zasad regulujących przepływ osób przez granice (kodeks graniczny Schengen)*⁸, w tym przed nielegalnym jej przekroczeniem, zostały określone w ustawie z dnia 29 października 2021 r. *o budowie zabezpieczenia granicy państwowej*⁹. Na podstawie art. 12 tej ustawy, został powołany Zespół do spraw przygotowania i realizacji zabezpieczenia granicy państwowej, którego zadaniem jest m.in. monitorowanie i ocena realizacji inwestycji¹⁰. Stałymi członkami tego gremium są m.in.: Minister Klimatu i Środowiska oraz Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska, będący partnerami instytucjonalnymi Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz inwestora – Komendanta Głównego Straży Granicznej. Przy budowie bariery uwzględniono, w możliwym zakresie, stanowiska naukowców, uzgadniane przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska oraz Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska m.in. z Białowieskim Parkiem Narodowym oraz Instytutem Biologii Ssaków Polskiej Akademii Nauk.

Zabezpieczenie granicy państwowej ma składać się z dwóch części: zapory fizycznej oraz bariery elektronicznej. Zapora fizyczna, wbrew obiegowej opinii, nie jest murem, a konstrukcja betonowa obejmuje wyłącznie jej podstawę. Główna część zapory będzie się składać z konstrukcji przeziernej, opartej na przęsłach ogrodzeniowych z pionowych profili stalowych, co umożliwi stałą migrację drobnych i średnich dzikich zwierząt. Ponadto, w wyniku konsultacji pomiędzy inwestorem a Generalną Dyрекcją Ochrony Środowiska, w zaporse

⁶ Dz. U. poz. 2193 – akt utracił moc.

Wydanego na podstawie art. 12a ust. 2 ustawy z dnia 12 października 1990 r. *o ochronie granicy państwowej* (Dz. U. z 2022 r. poz. 295).

⁷ Dz. U. poz. 488.

⁸ Dz. Urz. UE L 77 z 23.3.2016 r., s. 1. z późn. zm.

⁹ Dz. U. poz. 1992.

¹⁰ Szczegółowe zadania Zespołu oraz tryb jego działania określa zarządzenie Prezesa Rady Ministrów nr 256 z dnia 9 listopada 2021 r. *w sprawie Zespołu do spraw przygotowania i realizacji zabezpieczenia granicy państwowej* (M.P. poz. 1042.).

powstaną 24 bramy migracyjne dla dużych zwierząt. Poza przejściami dla dużych ssaków, w podstawie zapory znajdować się będzie ok. 70 000 otworów migracyjnych dla najmniejszych ssaków oraz gadów i płazów. Ponadto należy zauważyć, że z obszaru przeznaczonego pod budowę zabezpieczenia granicy państwowej wyłączono cenne przyrodniczo tereny rozlewisk i rzek – gdzie docelowo będzie funkcjonował system obserwacji perymetrycznej – co umożliwi dzikim zwierzętom swobodne przekraczanie granicy.

Z poważaniem

z up. Maciej Wąsik

Sekretarz Stanu

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji
/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

Otrzymują:

1. Pani Izabela Antos, Podsekretarz Stanu, Zastępca Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.
2. Pani Magdalena Rzeczkowska, Minister Finansów.
3. Pan Kamil Bortniczuk, Minister Sportu i Turystyki.
4. Pan Waldemar Buda, Minister Rozwoju i Technologii.